Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
A. RANTOS
представено на 23 февруари 2021 година[1]

Дело C-603/20 PPU

SS
срещу
MCP

(Преюдициално запитване, отправено от High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Висш съд (Англия и Уелс), отделение по семейни дела, Обединеното кралство)

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Пространство на свобода, сигурност и правосъдие — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по брачни дела и по дела, свързани с родителската отговорност — Член 10 — Компетентност при отвличане на дете — Дете, неправомерно отведено в трета държава, в която то придобива обичайно местопребиваване — Висш интерес на детето — Запазване без ограничение във времето на компетентността на съдилищата на държавата членка, в която е било обичайното местопребиваване на детето непосредствено преди неправомерното му отвеждане“

I. Въведение

1. Дете с британско гражданство и обичайно местопребиваване в Обединеното кралство е отведено неправомерно от майка си в трета държава, в случая Индия, където установява обичайното си местопребиваване. Бащата на детето сезира британска юрисдикция с иск за връщането му в Обединеното кралство и за определяне на режим на лични отношения.

2. Компетентна ли е тази британска юрисдикция да се произнесе по такъв иск на основание член 10 от Регламент (ЕО) № 2201/2003[2]? По същество това е въпросът, поставен от High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Висш съд (Англия и Уелс), отделение по семейни дела, Обединеното кралство).

3. Поради това по настоящото дело следва да се разгледат териториалният обхват на член 10 от този регламент и условията за неговото прилагане.

1 Език на оригиналния текст: френски.

2 Регламент на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183). Регламент № 2201/2003 се нарича също Регламент „Брюксел IIa“.

4. В края на анализа си ще направя извод, че когато дете е отвлечено и прехвърлено в трета държава, съдилищата на държавата членка по обичайното местопребиваване на това дете непосредствено преди неправомерното му отвеждане или задържане запазват компетентността си без ограничение във времето, включително когато посоченото дете установи обичайното си местопребиваване в тази трета държава.

II. Правна уредба

A. Международното право

5. Конвенцията за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата, сключена в Хага на 19 октомври 1996 г. (наричана по-нататък „Хагската конвенция от 1996 г.“), предвижда правила за подобряване на закрилата на децата в отношенията с международен характер и за избягване на стълкновенията между правните системи на подписалите държави в материята на компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на мерките за закрила на децата.

6. Съгласно член 7 от тази конвенция:

„1. В случай на незаконно прехвърляне или задържане на детето органите на договаряща държава, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди прехвърлянето или задържането, запазват своята компетентност до момента, когато детето придобие обичайно местопребиваване в друга държава и

а) всяко лице, институция или друг орган, на който е предоставено правото на упражняване на родителски права, са изразили съгласие с прехвърлянето или задържането, или

б) детето е пребивавало в тази друга държава най-малко една година след като лицето, институцията или органът, имащи право да упражняват родителски права, узнаят или е следвало да узнаят за местонахождението на детето и в този период никаква молба за неговото връщане не е подадена и разгледана, и детето се е интегрирало в новата си среда.

2. Прехвърлянето или задържането на детето следва да се смята за незаконно, когато:

а) то е в нарушение на правото на упражняване на родителските права, предоставени на лице, институция или всеки друг орган, самостоятелно или съвместно, съгласно законодателството на държавата, в която детето е имало обичайното си местопребиваване непосредствено преди прехвърлянето или задържането; и

б) към момента на прехвърлянето или задържането това право е било ефективно упражнявано, самостоятелно или съвместно, или е щяло да бъде упражнено, ако тези събития не са настъпили.

Правото на упражняване на родителски права, посочено в буква а), може да произтича от закона, от съдебно или административно решение или от споразумение, което е в сила според правото на тази държава.

3. Докато органите, посочени в параграф 1, запазват своята компетентност, органите на договарящата държава, в която е прехвърлено детето или в която то е задържано, могат да вземат само такива спешни мерки по силата на член 11, каквито са необходими за закрила на личността или имуществото на детето“.

Б. Правото на Съюза

1. Разпоредбите относно оттеглянето на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз

7. С Решение (ЕС) 2020/135 от 30 януари 2020 година относно сключването на Споразумението за оттегляне на Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия от Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия[3] (наричано по-нататък „Споразумението за оттегляне“) Съветът одобрява от името на Европейския съюз и на Европейската общност за атомна енергия това споразумение, което е приложено към посоченото решение[4].

8. Член 86 от Споразумението за оттегляне, озаглавен „Висящи дела пред Съда на Европейския съюз“, гласи в параграфи 2 и 3:

„2. Съдът на Европейския съюз продължава да е компетентен да се произнася преюдициално по запитвания от съдилища и трибунали на Обединеното кралство, отправени преди края на преходния период.

3. За целите на настоящата глава производството се счита за образувано пред Съда на Европейския съюз, а преюдициалните запитвания се считат за отправени в момента, в който исковата молба е била регистрирана от секретариата на Съда или на Общия съд, според случая“.

9. Съгласно членове 126—132 от Споразумението за оттегляне по време на преходния период, който започва от датата на влизане в сила на това споразумение и ще изтече на 31 декември 2020 г., освен ако то не бъде удължено, правото на Съюза продължава да се прилага спрямо и в Обединеното кралство съгласно определените в посоченото споразумение условия.

2. Регламент № 2201/2003

10. Съгласно съображения 1, 2, 12, 21 и 33 от Регламент № 2201/2003:

„(1) Европейската общност си поставя за цел създаването на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в която свободното движение на хора се гарантира. За тази цел Общността трябва да приеме, между другото, мерки в областта на съдебното сътрудничество по граждански дела, които са необходими за правилното функциониране на вътрешния пазар.

(2) Европейският съвет в Тампере одобри принципа на взаимното признаване на съдебните решения като крайъгълен камък за създаването на действително пространство на правосъдие и определи правата на посещение като свой приоритет.

[…]

(12) Основанията за определяне на компетентността по делата за родителската отговорност, създадени с настоящето решение, са оформени в светлината на най-добрия интерес на детето и особено на критерия на близостта. Това означава, че компетентността на първо място трябва да се отнася към държавата членка на обичайното пребиваване на детето, освен в някои случаи на промяна на пребиваването на детето по силата на споразумения между носителите на родителската отговорност.

3 ОВ L 29, 2020 г., стр. 1.

4 ОВ L 29, 2020 г., стр. 7.

[…]

(21) Признаването и изпълнението на решения, постановени в държава членка, се основава на принципа на взаимно доверие и основанията за непризнаване се ограничават до необходимия минимум.

[…]

(33) Настоящият регламент зачита основните права и спазва принципите на Хартата на основните права на Европейския съюз. В частност, той желае да гарантира зачитането на основните права на детето, както са предвидени в член 24 [от] Хартата за основните права на Европейския съюз“.

11. Член 1 от този регламент, озаглавен „Обхват“, който е включен в глава I от същия регламент, озаглавена „Обхват и определения“, гласи в параграфи 1 и 2:

„1. Настоящият регламент се прилага, независимо от характера на съда или правораздавателния орган, по граждански дела, отнасящи се до:

[…]

б) определяне, упражняване, делегиране, ограничаване или лишаване от родителската отговорност.

2. В делата по смисъла на параграф 1, буква б) може, по-специално, да се разглежда:

а) правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения;

[…]“.

12. Член 2 от същия регламент, озаглавен „Определения“, който също е включен в посочената глава I, предвижда:

„За целите на настоящия регламент:

[…]

3) терминът „държава членка“ означава всички държави членки с изключение на Дания;

[…]

7) терминът „родителска отговорност“ означава всички права и задължения, отнасящи се до лицето или имуществото на детето, които са предоставени на физическо или юридическо лице по силата на решение, на закона или по силата на споразумение, имащо еднакъв правен ефект. Терминът включва правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения с детето;

[…]

11) терминът „неправомерно отвеждане или задържане“ означава или отвеждането, или задържането на детето, при което:

а) това се осъществява в нарушение на правото на упражняване на родителски права, придобито по силата на решение или по силата на закона, или по споразумение, което има същия правен ефект по силата на правото на държавата членка, в която детето обичайно пребивава непосредствено преди отвеждането или задържането;

и

б) при условие че по време на отвеждането или задържането правото на упражняване на родителски права е било ефективно упражнявано съвместно или поотделно или би било упражнявано по този начин, ако не е било извършено отвеждането или задържането. Приема се, че родителските права се упражняват съвместно, когато по силата на решение или поради действието на закона единият носител на родителската отговорност не може да вземе решение за мястото на пребиваване на детето без съгласието на другия носител на родителската отговорност“.

13. Глава II от Регламент № 2201/2003, озаглавена „Компетентност“, включва в раздел 2, състоящ се от членове 8—15, правилата за компетентност по делата, свързани с родителската отговорност.

14. Член 8 от този регламент, озаглавен „Обща компетентност“, гласи:

„1. Съдилищата на държава членка са компетентни по делата, свързани с родителската отговорност за детето, ако детето има обичайно местопребиваване в тази държава членка по времето, когато съдът е сезиран.

2. Параграф 1 се прилага при спазването на условията на членове 9, 10 и 12“.

15. Член 10 от посочения регламент, озаглавен „Компетентност в случай на отвличане на дете“, гласи следното:

„В случай на неправомерно отвеждане или задържане на дете, съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане, запазват своята компетентност докато детето придобие обичайно пребиваване в друга държава членка и:

а) всяко лице, институция или орган, който има право на упражняване на родителски права, мълчаливо е приело отвеждането или задържането;

или

б) детето е отсядало в тази друга държава членка за срок от поне една година след като лицето, институцията или друг орган, който има право на упражняване на родителски права, е знаело или е трябвало да знае къде се намира детето и детето се установило в своята нова среда и поне едно от следните условия е изпълнено:

i) в рамките на една година след като носителят на правото на упражняване на родителски права е знаел или е трябвало да знае къде се намира детето, не е депозирал искане за завръщането му пред компетентните органи на държавата членка, където детето е било отведено или задържано;

ii) искането за завръщане, депозирано от носителя на правото на упражняване на родителски права, е било оттеглено или ново искане не е било подадено в срока, определен по i);

iii) делото пред съда на държавата членка, където детето обичайно е живяло непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане, е прекратено по силата на член 11, параграф 7;

iv) решение относно упражняването на родителските права, което не съдържа завръщането на детето, е било издадено от съдилищата на държавата членка, където детето е имало обичайното местопребиваване непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане“.

16. Съгласно член 12 от същия регламент, озаглавен „Пророгация на компетентност“:

„1. Съдилищата на държавите членки, които са компетентни по силата на член 3 по молбите за развод, законна раздяла и унищожаване на брака, са компетентни по всички въпроси, които се отнасят до родителската отговорност, свързани с тази молба, когато:

а) поне единият от съпрузите притежава родителска отговорност за детето;

и

б) компетентността на съдилищата е била изрично или по друг недвусмислен начин приета от съпрузите или от носителите на родителска отговорност, към момента на сезирането на съда, и е във висш интерес на детето.

[…]

3. Съдилищата на държавите членки също са компетентни по отношение на родителската отговорност в производството, което е различно от това по смисъла на параграф 1, когато:

а) детето има основна връзка с тази държава членка и особено по силата на факта, че единият от носителите на родителската отговорност има обичайното си местопребиваване в тази държава членка, или че детето е гражданин на тази държава членка

и

б) компетентността на съдилищата е била изрично или по друг недвусмислен начин приета от съпрузите или от носителите на родителска отговорност, към момента на сезирането на съда и е във висш интерес на детето.

4. Когато детето има обичайното си местопребиваване на територията на трета държава, която не е договаряща страна по [Хагската конвенция от 1996 г.], компетентността по силата на настоящия член се счита, че е в най-добър интерес за детето, особено ако се установи, че е невъзможно да се проведе производството в тази трета страна“.

17. Член 14 от Регламент № 2201/2003, озаглавен „Субсидиарна компетентност“, предвижда:

„Когато никой съд на държава членка не е компетентен, съгласно членове 8—13, компетентността се определя във всяка държава членка, съобразно нейното законодателство“.

B. Право на Обединеното кралство

18. Членове 1—3 от Family Law Act 1986 (Закон за семейството от 1986 г.) се отнасят за компетентността на съдилищата на Англия и Уелс да се произнасят по дела относно родителската отговорност.

III. Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

19. P (наричана по-нататък „детето“) е британска гражданка на възраст 3 години и 4 месеца към датата на акта за преюдициалното запитване. Родителите на детето, които не са сключили брак, но упражняват съвместно родителската отговорност по отношение на него, са индийски граждани и имат разрешение за пребиваване в Обединеното кралство.

20. MCP, майката на детето (наричана по-нататък „майката“), твърди, че тя и детето са малтретирани от SS, бащата на детето (наричан по-нататък „бащата“), и че през ноември 2017 г. тя е избягала с детето в Индия за четири месеца, тъй като не е получила никаква помощ в Обединеното кралство. През октомври 2018 г. след нови прояви на домашно насилие майката отново е избягала в Индия с детето.

21. Тя е върнала временно детето в Обединеното кралство през април 2019 г. за по-малко от две седмици с довода, че съгласно индийските норми в областта на имиграцията на детето не е било разрешено да остане в Индия повече от 180 дни. От април 2019 г. детето останало постоянно в Индия. Майката се върнала да живее в Обединеното кралство и оставила детето при баба му по майчина линия.

22. Бащата е сключил брак с друга жена и има друго дете. Той не е виждал детето от 2018 г. и би желал то да живее с него или при условията на евентуалност да има контакти с него.

23. На 26 ноември 2019 г. майката подава молба до Family Court de Chelmsford (съд по семейни дела Челмсфърд, Обединеното кралство) за постановяване на решение по конкретен въпрос („specific issue order“), за да получи „разрешение за промяна на териториалната компетентност по отношение на детето“ („permission to change jurisdiction of the child“). В определението, постановено по тази молба, се посочва, че като се има предвид обичайното местопребиваване на детето, тази юрисдикция е приела, че е компетентна.

24. На 26 август 2020 г. бащата подава молба до High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Висш съд (Англия и Уелс), отделение по семейни дела) — запитващата юрисдикция, с която по-специално иска да се разпореди връщането на детето в Обединеното кралство и да се определят мерки за упражняване на право на лични отношения.

25. По настоящото дело запитващата юрисдикция следва да разгледа посочените в точки 23 и 24 от настоящото заключение молби на майката и на бащата.

26. Тази юрисдикция подчертава, че дори доводите на майката да се възприемат изцяло, много е вероятно поведението ѝ да е равнозначно на неправомерно отвеждане или задържане на детето в Индия.

27. Тъй като се повдига въпросът за компетентността ѝ да се произнесе по делото в главното производство, запитващата юрисдикция има съмнения по този въпрос, като посочва, че Регламент № 2201/2003, който има директен ефект и е от по-висок ранг от британското право, е актът, който следва да се приложи с предимство пред членове 1—3 от Закона за семейството от 1986 г. От друга страна, тази юрисдикция счита, че макар детето да е било поставено под настойничество в съдебно заседание, проведено на 7 септември 2020 г., това обстоятелство не се отразява на нейната компетентност да се произнесе по спора в главното производство.

28. Посочената юрисдикция отбелязва, че на 26 август 2020 г., когато бащата подава молбата си до нея, детето е било в Индия от 22 месеца, където е живеело с баба си по майчина линия, и през този период е прекарало две седмици в Обединеното кралство през април 2019 г. Следователно към 26 август 2020 г. детето е било изцяло интегрирано в индийска социална и семейна среда. Въз основа на това запитващата юрисдикция прави извод, че към тази дата обичайното местопребиваване на детето е било в Индия и поради това тя не е компетентна да се произнесе по спора в главното производство съгласно член 8 от Регламент № 2201/2003.

29. Впрочем според тази юрисдикция до 26 август 2020 г. майката в нито един момент не е приела по недвусмислен начин, че английски съд е компетентен да се произнесе по въпроси, свързани с родителската отговорност по отношение на детето. Поради това посочената юрисдикция приема, че не е компетентна и на основание член 12 от Регламент № 2201/2003.

30. Що се отнася до член 10 от този регламент, от буквалното тълкуване следва, че тази разпоредба се отнася до отношения между съдилища на две държави членки. Това тълкуване се съдържа в точка 4.2.1.1. от Практическия наръчник за прилагането на Регламент „Брюксел IIa“ на Европейската комисия[5] (наричан по-нататък „Практическият наръчник“). В решение от 29 юли 2014 г.[6] обаче Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Апелативен съд (Англия и Уелс) (гражданско отделение), Обединеното кралство) възприема тълкуване, признаващо глобалния обхват на посочения член 10.

31. На последно място, в точка 33 от решение UD[7], като възприема заключението на генералния адвокат Saugmandsgaard Øe[8], Съдът е приел, че формулировките на членове 9, 10 и 15 от Регламент № 2201/2003 непременно поставят прилагането им в зависимост от наличие на потенциално стълкновение на компетентност между съдилища от няколко държави членки. Това съображение обаче не е било абсолютно необходимо с оглед на разрешаването на спора по това дело, така че то би могло да се квалифицира като obiter dictum.

32. Поради това според запитващата юрисдикция компетентността ѝ да се произнесе по спора в главното производство зависи от териториалния обхват на член 10 от Регламент № 2201/2003, чието тълкуване не е ясно.

33. При тези условия High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Висш съд (Англия и Уелс), отделение по семейни дела) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Запазва ли държава членка своята компетентност без ограничение във времето по силата на член 10 от Регламент [№ 2201/2003], ако обичайно пребиваващо в нея дете е било неправомерно отведено (или задържано) в трета държава, където в резултат на това отвеждане (или задържане) впоследствие то е установило обичайното си пребиваване?“.

5 Този наръчник е достъпен на интернет страницата https://publications.europa.eu/fr/publication-detail/-/publication/f7d39509-3f10-4ae2-b993-53ac6b9f93ed/language-fr.

6 Достъпно на интернет адрес http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2014/1101.html.

7 Решение от 17 октомври 2018 г. (C-393/18 PPU, наричано по-нататък „решение UD“, EU:C:2018:835).

8 Заключение по дело UD (C-393/18 PPU, EU:C:2018:749, бележка под линия 4).

IV. По спешното производство

34. На 16 ноември 2020 г. запитващата юрисдикция отправя искане настоящото преюдициално запитване да бъде разгледано по реда на спешното производство, предвидено в член 107 от Процедурния правилник на Съда. В подкрепа на искането си тази юрисдикция изтъква, че минаващото време би могло сериозно и дори непоправимо да навреди на връзката между детето и единия от родителите му, в случая бащата или на развитието на детето и на интегрирането му в семейството му и в социалната му среда.

35. На 2 декември 2020 г. по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат пети състав на Съда решава да уважи искането на запитващата юрисдикция.

36. Писмени становища представят бащата, майката, както и Комисията. Те излагат също и устни становища в проведеното на 4 февруари 2021 г. съдебно заседание за изслушване на устните състезания.

V. Анализ

37. В самото начало бих искал да отбележа, че от член 86 от Споразумението за оттегляне, което влиза в сила на 1 февруари 2020 г., следва, че Съдът продължава да е компетентен да се произнася преюдициално по запитвания, отправени от съдилища и трибунали на Обединеното кралство, преди края на преходния период. Настоящият акт за преюдициално запитване е подаден в секретариата на Съда на 16 ноември 2020 г. Следователно Съдът продължава да е компетентен да се произнесе по това преюдициално запитване.

38. С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 10 от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че съдилищата на държавата членка, в която дете обичайно е пребивавало непосредствено преди неправомерното му отвеждане или задържане, запазват компетентността си без ограничение във времето, когато това дете е отведено в трета държава, включително когато то установи обичайното си местопребиваване в тази трета държава.

A. По член 10 от Регламент № 2201/2003

1. Предварителни бележки

a) По териториалното приложно поле на Регламент № 2201/2003

39. В Регламент № 2201/2003 не се определя изрично териториалното му приложно поле. Пред Съда се поставя въпросът дали този регламент се прилага поначало за правоотношенията, засягащи единствено държави членки, или той може да се отнася също и за трети държави.

40. Така по делото, по което е постановено решение UD и което се отнася за наличие на потенциално стълкновение на компетентност между държава членка, в случая Обединеното кралство, и трета държава, а именно Народна република Бангладеш, Съдът проверява компетентността си, за да отговори на въпросите, с които е сезиран, които се отнасят по-специално до член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003.

41. Във връзка с това Съдът посочва най-напред, че в член 1 от този регламент, където се определя приложното поле на последния, се уточнява за кои граждански дела този регламент се прилага и за кои — не, без да се отбелязва каквото и да било ограничение на неговото териториално приложно поле[9]. Съдът добавя, че що се отнася до член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003, в тази разпоредба се предвижда, че съдилищата на държава членка са компетентни по делата, свързани с родителската отговорност за детето, ако детето има обичайно местопребиваване в тази държава членка по времето, когато съдът е сезиран и че нищо във формулировката на тази разпоредба не показва, че прилагането на съдържащото се в нея общо правило за компетентност в областта на родителската отговорност зависи от условието да е налице правоотношение, засягащо няколко държави членки[10].

42. Съдът постановява по-нататък, че член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003 се отличава от правилата за признаване и изпълнение, предвидени в същия регламент, който се ограничава до признаването на решенията, постановени от юрисдикция на държава членка[11]. На последно място, Съдът отбелязва, че съдържащите се в посочения регламент единни правила за компетентност не следва да се прилагат само в положения, при които е налице ефективна и достатъчна връзка с функционирането на вътрешния пазар, включващо по дефиниция няколко държави членки, макар само по себе си извършеното със същия регламент уеднаквяване на правилата за компетентност със сигурност има за цел да се отстранят пречките пред функционирането на вътрешния пазар, които могат да произтекат от различията между националните законодателства в тази област[12].

43. Съдът завършва анализа си с констатацията, че правилото за обща компетентност по член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003 може да се приложи в спорове, включващи отношения между съдилищата на само една държава членка и тези на трета страна, а не само отношения между съдилища на няколко държави членки и следователно той е компетентен да отговори на поставените въпроси[13].

44. Следователно от практиката на Съда ясно следва, че прилагането на член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003 може да се отнася за правоотношения, засягащи трети държави, независимо от факта, че тези държави изобщо не се споменават в текста на посочената разпоредба.

б) По съотношението между членове 8 и 10 от Регламент № 2201/2003

45. Както е видно от заглавието му, в член 8 от Регламент № 2201/2003 се установява правило за обща компетентност по отношение на родителската отговорност. Впрочем отново във връзка с родителската отговорност в член 10 от посочения регламент се въвежда правило за специална компетентност в случай на международно отвличане на дете.

46. В случая в акта за преюдициално запитване запитващата юрисдикция приема, че е много вероятно поведението на майката да е равнозначно на неправомерно отвеждане или задържане на детето в Индия. В тази хипотеза според мен няма съмнение, че следва да се приложи единствено член 10 от Регламент № 2201/2003.

9 Решение UD, точка 31.

10 Решение UD, точка 32.

11 Решение UD, точки 34 и 35.

12 Вж. в този смисъл решение UD, точка 40.

13 Решение UD, точки 41 и 42.

47. Всъщност член 8, параграф 2 от този регламент предвижда, че параграф 1 от същия член „се прилага при спазването на условията на членове 9, 10 и 12“. С други думи, член 10 от посочения регламент е норма за специална компетентност, която в качеството си на lex specialis се ползва с предимство пред член 8, параграф 1 от същия регламент в конкретно регламентираните с нея хипотези, а именно отвличането на дете [14].

48. Следователно, за да се определи компетентността на съдилищата на държавите членки, що се отнася до родителската отговорност в случай на неправомерно отвеждане или задържане на дете, приложение намира единствено член 10 от Регламент № 2201/2003.

2. По обхвата на член 10 от Регламент № 2201/2003 при отвличане на дете в трета държава

49. Следва да се разгледа обхватът на член 10 от Регламент № 2201/2003 в случая, при който дете с обичайно местопребиваване в държава членка е отведено неправомерно в трета държава, където установява обичайното си местопребиваване, какъвто е случаят по делото в главното производство.

50. В това отношение според постоянната практика на Съда с оглед на тълкуването на разпоредба от правото на Съюза следва да се вземат предвид не само нейният текст, но и контекстът ѝ и целите на правната уредба, от която тя е част [15].

а) Формулировката на член 10 от Регламент № 2201/2003

51. Член 10 от Регламент № 2201/2003 предвижда, че в случай на неправомерно отвеждане или задържане на дете съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди неправомерното му отвеждане или задържане, запазват своята компетентност, докато детето придобие обичайно местопребиваване в друга държава членка и при изпълнението на определени условия, посочени в тази разпоредба.

52. На пръв поглед посочената разпоредба би могла да се разглежда в смисъл, че се прилага единствено когато детето е отвлечено в друга държава членка [16]. Според мен обаче това тълкуване не е правилно. Всъщност същата разпоредба е съставена от две ясно разграничени части, като решаващо значение има текстът *„запазват своята компетентност“*. Ето защо член 10 от Регламент № 2201/2003 би трябвало да се разбира по следния начин.

53. Когато дете е имало обичайно местопребиваване в държава членка, какъвто е разглежданият случай, съдилищата на тази държава членка запазват своята компетентност, *докато* това дете установи обичайното си местопребиваване в *друга държава членка*. При положение че е посочена само друга държава членка, според мен от това се налага изводът, че когато дете неправомерно е отведено или задържано, когато става въпрос за *трета държава*, съдилищата на държавата членка, в която това дете е имало обичайно местопребиваване, *остават компетентни*.

14 Вж. в този смисъл решение от 20 септември 2018 г., Rudigier (C-518/17, EU:C:2018:757, т. 52 и цитираната съдебна практика).

15 Решение от 14 май 2020 г., Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU и C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, т. 113 и цитираната съдебна практика).

16 Вж. в този смисъл *Pataut*, É. et *Gallant*, E. „Article 10“, sous la direction de Magnus, U., Mankowski, P., Brussels II bis Regulation, Otto Schmidt, Cologne, 2017, p. 123, точка 3.

54. Според мен, макар в член 10 от Регламент № 2201/2003 да се посочват само държавите членки, с него се уреждат също правоотношенията, засягащи трета държава, в смисъл че такива отношения не могат да доведат до прехвърляне на компетентност към съдилищата на тази трета държава. Няма значение, че посоченото дете придобива обичайно местопребиваване в съответната трета държава, доколкото, като се има предвид текстът на член 10 от този регламент, то не установява обичайното си местопребиваване в друга държава членка.

55. Следователно за разлика от положението, съществуващо между две държави членки, съдилищата на държавата членка, в която детето пребивава обичайно преди отвличането му в трета държава, остават компетентни без ограничение във времето (perpetuatio fori).

56. С други думи, като се има предвид формулировката на член 10 от Регламент № 2201/2003, в положението, при което дете неправомерно е отведено или задържано в *трета държава*, няма „празнота в правото“. При положение че отвличането не е в държава членка, компетентни да се произнесат относно родителската отговорност по отношение на това дете *остават* съдилищата на държавата членка на произход.

б) Контекстът на член 10 от Регламент № 2201/2003

57. Струва ми се, че тълкуването, съгласно което съдилищата на държавата членка, в която дете е имало обичайно местопребиваване, запазват без ограничение във времето компетентността си в случай на отвличане в трета държава, се потвърждава от контекста на член 10 от Регламент № 2201/2003.

58. Всъщност, както беше посочено в точки 40—43 от настоящото заключение, Съдът изрично признава, че член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003, който се отнася за общата компетентност по дела, свързани с родителската отговорност, може да се прилага за правоотношенията, засягащи трети държави.

59. Не виждам причина да се възприеме различно тълкуване за другите разпоредби от този регламент, които се отнасят за компетентността на съдилищата на държава членка по дела, свързани с родителската отговорност, сред които е член 10 от посочения регламент. Всъщност изобщо не изглежда логично съдът на държава членка да трябва да прилага член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003, когато правоотношенията засягат трета държава, а не член 10 от този регламент в случай на отвличане в трета държава.

60. Освен това, тъй като член 10 от Регламент № 2201/2003 е lex specialis по отношение на член 8, параграф 1 от този регламент, ми се струва, че ако последната посочена разпоредба може да се прилага за спорове, включващи отношения между съдилищата на държава членка и тези на трета държава, същият извод трябва да се направи във връзка с посочения член 10.

61. Впрочем съгласно практиката на Съда, видно от съображения 2 и 21 от Регламент № 2201/2003, той се основава на принципа на взаимното признаване на съдебните решения, крайъгълен камък за създаването на истинско пространство на правосъдие, както и на принципа на взаимно доверие. Последният принцип изисква всяка държава членка да приеме освен при изключителни обстоятелства, че всички други държави членки зачитат правото на Съюза, и по-специално признатите от него основни права[17].

17 Решение от 19 ноември 2020 г., ZW (C-454/19, EU:C:2020:947, т. 49 и цитираната съдебна практика).

62. Считам, че при прилагането на член 10 от Регламент № 2201/2003 фактът, че поначало всички държави членки зачитат правото на Съюза, е основание при определени условия да се признае компетентността на съдилищата на държавата членка, в която е отвлечено дете и където то е установило обичайното си местопребиваване.

63. Ако обаче детето е отвлечено в трета държава, предвидените от правото на Съюза сътрудничество и взаимно доверие не могат да намерят приложение. Поради това, с оглед на контекста на член 10 от Регламент № 2201/2003, не е обосновано да се приеме компетентността на съдилищата на тази трета държава, включително в случай че отвлеченото дете е установило обичайното си местопребиваване в последната държава.

в) Целите на член 10 от Регламент № 2201/2003

64. Съгласно съображение 12 от Регламент № 2201/2003 установените в него правила за компетентност са създадени в зависимост от висшите интереси на детето, и по-специално в зависимост от критерия за близост. От това следва, че Регламентът възприема концепцията, че висшият интерес на детето трябва да бъде водещ [18].

65. По силата на съображение 33 посоченият регламент цели да гарантира зачитането на основните права на детето, обявени в член 24 от Хартата за основните права на Европейския съюз [19]. Във връзка с това в член 24, параграф 2 от Хартата се посочва, че при всички действия, които се предприемат от публичните власти или частни институции по отношение на децата, висшият интерес на детето трябва да бъде *от първостепенно значение*.

66. В този смисъл поначало целта на Регламент № 2201/2003 е с оглед на висшия интерес на детето да даде възможност необходимите решения да се вземат от съда, който се намира най-близо до детето и следователно познава най-добре положението и развитието му [20]. В член 8 от посочения регламент тази цел намира израз във въвеждането на обща компетентност в полза на съдилищата на държавата членка, в която е обичайното местопребиваване на детето [21].

67. Що се отнася до член 10 от посочения регламент, целта на законодателя на Съюза е да се защити висшият интерес на детето в особения случай на неправомерно отвеждане или задържане. В този смисъл Съдът подчертава, че същият регламент има за цел да предотврати отвличането на деца от една държава членка в друга, а в случай на отвличане — да се осигури незабавното връщане на детето. Съдът добавя, че по принцип неправомерното отвличане на дете не би трябвало да води до прехвърляне на компетентността от съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайното си местопребиваване непосредствено преди отвеждането си, на съдилищата на държавата членка, в която е отведено, дори в хипотезата, че след отвличането детето придобие обичайно местопребиваване в нея. При това положение той счита, че условията по член 10, букви а) и б) от Регламент № 2201/2003 следва да се тълкуват ограничително [22].

18 Решение от 12 ноември 2014 г., L (C-656/13, EU:C:2014:2364, т. 48 и цитираната съдебна практика).

19 Решение от 11 юли 2008 г., Rinau (C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, т. 51).

20 Решение от 9 ноември 2010 г., Purrucker (C-296/10, EU:C:2010:665, т. 84).

21 Решение от 15 февруари 2017 г., W и V (C-499/15, EU:C:2017:118, т. 52).

22 Решение от 1 юли 2010 г., Povse (C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, т. 43—45), и определение от 10 април 2018 г., CV (C-85/18 PPU, EU:C:2018:220, т. 51).

68. Поради това Съдът посочва, че дори когато отвлеченото дете придобие обичайно местопребиваване в друга държава членка, съдилищата на държавата членка, в която е пребивавало преди отвличането, по принцип остават компетентни по делата, свързани с родителската отговорност. С други думи, с оглед на защитата на висшия интерес на това дете незаконосъобразно деяние, а именно отвличането на дете от единия от родителите му, не води до промяна на съда, компетентен да се произнесе във връзка с родителската отговорност.

69. Тази цел ясно се установява и от подготвителните работи за Регламент № 2201/2003, според които, „ако компетентността следва автоматично всяка промяна в обичайното местопребиваване на детето, това създава опасност от установяване на изкуствена компетентност чрез извършване на неправомерно действие с цел получаването на родителските права“ [23].

70. Струва ми се трудно да се приеме, че целта да се предотвратят отвличанията на деца ще отпадне единствено поради довода, че извършеното отвеждане на дете е в трета държава. Всъщност в противен случай би било достатъчно родителят, отвличащ детето, да отиде в трета държава, която впрочем може да се намира в непосредствена близост до държава членка, за да престане да се прилага член 10 от Регламент № 2201/2003. Така детето ще бъде лишено от правата, предоставени му с този регламент, който има за цел да защити неговия висш интерес.

71. Предвид изложените по-горе съображения считам, че формулировката на член 10 от Регламент № 2201/2003, контекстът на тази разпоредба, както и целите, преследвани с правната уредба, от която той е част, налагат извода, че когато дете с обичайно местопребиваване в държава членка е отвлечено в трета държава, съдилищата на тази държава членка запазват компетентността си да се произнасят относно родителската отговорност по отношение на това дете, без ограничение във времето.

3. По отражението на гражданството на Съюза на отвлеченото в трета държава дете

72. По настоящото дело предлаганото тълкуване се подкрепя и от факта, че към датата на фактите по делото в главното производство детето е британски гражданин и в това си качество е гражданин на Съюза.

73. Съгласно постоянната практика на Съда член 20 ДФЕС предоставя статут на гражданин на Съюза на всяко лице, което притежава гражданство на държава членка, като този статут е създаден, за да бъде основният статут на гражданите на държавите членки [24].

74. Гражданството на Съюза дава на всеки гражданин на Съюза основно и лично право свободно да се движи и да пребивава на територията на държавите членки при спазване на ограниченията и условията, предвидени в Договора, и на мерките, взети за прилагането им [25].

23 Вж. Предложение за Регламент на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебните решения по брачни дела и по дела във връзка с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 и за изменение на Регламент (ЕО) № 44/2001 относно въпроси, свързани с издръжката, представено от Комисията на 3 май 2002 г. (COM(2002) 222 окончателен, стр. 12).

24 Решение от 27 февруари 2020 г., Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Съпруг/а на гражданин на Съюза) (C-836/18, EU:C:2020:119, т. 35 и цитираната съдебна практика).

25 Решение от 27 февруари 2020 г., Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Съпруг/а на гражданин на Съюза) (C-836/18, EU:C:2020:119, т. 36 и цитираната съдебна практика).

75. В този контекст Съдът е приел, че член 20 ДФЕС не допуска национални мерки, включително решения, с които се отказва предоставяне на разрешения за пребиваване на членове на семейството на гражданин на Съюза и които водят до лишаване на гражданите на Съюза от ефективно упражняване на най-съществената част от правата, предоставени им от техния статут [26].

76. Считам, че по дело като разглежданото в главното производство трябва да се ръководим от тази съдебна практика. Всъщност да се приеме, че когато дете, което е гражданин на Съюза, е отвлечено в трета държава, компетентни да се произнесат по родителската отговорност по отношение на същото дете са съдилищата на тази държава, означава да се прекъсне всякаква връзка с правото на Съюза, при положение че това дете е жертва на неправомерно отвеждане или задържане. Според мен обаче това неправомерно действие не може да лиши такова дете от ефективното упражняване на правото родителската отговорност спрямо него да бъде разгледана от съд на държава членка.

77. Поради това считам, че член 20 ДФЕС потвърждава компетентността на съдилищата на държавата членка, в която е било обичайното местопребиваване на дете, гражданин на Съюза, непосредствено преди отвличането му в трета държава.

78. За пълната преценка на териториалния обхват и на условията за прилагане на член 10 от Регламент № 2201/2003 следва също да се разгледат и доводите, изложени в подкрепа на ограничено прилагане на този член само по отношение на държавите членки.

4. По доводите за ограничено прилагане на член 10 от Регламент № 2201/2003 само по отношение на държавите членки

79. Първо, запитващата юрисдикция отбелязва, че в точка 33 от решение UD Съдът посочва, че обратно на някои разпоредби от Регламент № 2201/2003 относно компетентността — като например членове 9, 10 и 15 от него, чиито формулировки непременно поставят прилагането им в зависимост от наличие на потенциално стълкновение на компетентност между съдилища от няколко държави членки — от текста на член 8, параграф 1 от същия регламент не следва, че тази разпоредба се ограничава само до спорове, свързани с такива стълкновения.

80. Не смятам обаче, че този довод е решаващ за компетентността на съдилищата на държава членка в случай на отвличане на дете в трета държава. Всъщност става въпрос за obiter dictum въз основа на логически доводи a contrario. Такива разсъждения обаче по дефиниция имат относителна и ограничена правна стойност, тъй като са просто довод, използван при разглеждането на член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003. Освен това в посоченото решение Съдът не тълкува член 10 от този регламент, тъй като делото не е за отвличане на дете.

81. Второ, запитващата юрисдикция се позовава на практическия наръчник, който гласи, че териториалното приложно поле на член 10 от Регламент № 2201/2003 е ограничено до държавите членки. Във връзка с това посочената юрисдикция посочва точка 4.2.1.1 от този наръчник, съгласно която „[с] цел предотвратяване на отвличането на деца от родител между държавите членки, член 10 гарантира, че съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване преди неправомерното отвеждане или задържане („държава членка на произхода“), запазват своята компетентност да разглеждат делото по същество и след това. Съдилищата на новата държава членка („замолената държава членка“) са компетентни само при строго определени условия“.

26 Решение от 27 февруари 2020 г., Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Съпруг/а на гражданин на Съюза) (C-836/18, EU:C:2020:119, т. 37 и цитираната съдебна практика).

82. Отбелязвам обаче, от една страна, че в практическия наръчник Комисията не разглежда положението на отвличане на дете в трета държава. От друга страна, при всяко положение, дори този документ да е полезен инструмент за тълкуването на Регламент № 2201/2003, той няма никаква задължителна сила и при това положение не може да обвърже Съда при тълкуването на този Регламент [27].

83. Трето, запитващата юрисдикция изтъква също, че член 10 от Регламент № 2201/2003 трябва да се тълкува в смисъл, че териториалното му приложно поле е ограничено до държавите членки, тъй като в противен случай компетентността, запазена от държавата членка на произход, ще продължи да съществува неопределено. Според тази юрисдикция по този начин тази държава членка ще бъде в по-силно положение с оглед на нейната компетентност по отношение на трета държава, отколкото по отношение на държава членка [28], което много трудно би могло да се разбере.

84. Не съм съгласен с този анализ. Както вече беше отбелязано в точка 61 от настоящото заключение, Регламент № 2201/2003 се основава на сътрудничеството и взаимното доверие между съдилищата на държавите членки, които при определени условия позволяват прехвърляне на компетентност между съдилищата. Тъй като сътрудничеството и взаимното доверие не са предвидени, когато става въпрос за съдилища на трета държава, струва ми се съвсем обосновано и в съответствие с този регламент съдилищата на държавата членка, в която е било обичайното местопребиваване на дете непосредствено преди отвличането му към трета държава, да продължават да са компетентни без ограничение във времето, за да осигурят закрилата на висшия интерес на това дете.

85. Четвърто, би могло да се поддържа, че в случай на отвличане на дете в трета държава Регламент № 2201/2003 не намира приложение и тогава следва да се приложи Хагската конвенция от 1996 г., формулировката на член 7 от която е много близка до тази на член 10 от този регламент. Прилагането на тази конвенция обаче предполага засегнатата трета държава също да се е присъединила към нея. В случая обаче Индия не е сред страните по посочената конвенция. Поради това по настоящото дело не следва да се проверява точно как се съвместяват Регламент № 2201/2003 и Хагската конвенция от 1996 г. [29]. Просто отбелязвам, че това дело показва, че когато обичайното местопребиваване на дете непосредствено преди отвличането му е в държава членка, неприлагането на член 10 от Регламент № 2201/2003 няма винаги да бъде заменено с прилагането на член 7 от Хагската конвенция от 1996 г.

86. Пето, когато Хагската конвенция от 1996 г. не се прилага, следва да се приложи или двустранна конвенция между държавата членка и съответната трета държава, или националните норми на тази държава членка относно компетентността на съдилищата, на основание на член 14 от Регламент № 2201/2003. Не може обаче да се презумира, че тези национални норми непременно гарантират същото или по-високо равнище на закрила на висшия интерес на дете в случай на отвличане в трета държава, както Регламент № 2201/2003. Така в случая запитващата юрисдикция обяснява, че членове 1—3 от Закона за семейството от 1986 г. не предвиждат допълнителни критерии за компетентност освен предвидените в този регламент.

27 Вж. по аналогия решение от 8 май 2019 г., Inspecteur van de Belastingdienst (C-631/17, EU:C:2019:381, т. 41).

28 Доколкото член 10 от Регламент № 2201/2003 допуска прехвърляне на компетентност между съдилищата на държавите членки при определени условия.

29 Съгласно член 52, параграф 3 от Хагската конвенция от 1996 г. „[с]ключените споразумения от една или повече договарящи държави по въпроси, които са в сферата на настоящата конвенция, не засягат в отношенията на тези държави с други договарящи държави прилагането на разпоредбите на настоящата конвенция“. Според мен по този начин посочената разпоредба прогласява, че когато правоотношенията са между държава членка и трета държава, страна по тази конвенция, Конвенцията има предимство пред Регламент № 2201/2003.

87. Шесто, в съдебното заседание за изслушване на устните състезания майката и Комисията посочват, че когато в случай на отвличане на дете в трета държава съдилищата на държавата членка, в която е било обичайното му местопребиваване, запазват компетентността си без ограничение във времето, би могло да има конфликт със съдилищата на тази трета държава, които са сезирани от единия от родителите, и не признават компетентността на съда на Съюза.

88. От една страна обаче, този проблем съществува и при прилагането на член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003. Това положение обаче не е попречило на Съда в решение UD да признае, че тази разпоредба може да се прилага по дела, които включват отношения между съдилищата на държава членка и тези на трета държава. От друга страна, потенциален конфликт между съдилищата на държава членка и тези на трета държава е присъщ на правните норми на Съюза, които имат глобален обхват. Не мисля, че този потенциален конфликт е достатъчен, за да бъде лишено дете от закрилата на неговия висш интерес в случай на отвличане в трета държава.

89. Ето защо ми се струва, че нито един довод не може да постави под въпрос тълкуването на член 10 от Регламент № 2201/2003, съгласно което съдилищата на държавата членка, в която е било обичайното местопребиваване на дете непосредствено преди неправомерното му отвеждане или задържане, запазват компетентността си да се произнесат по родителската отговорност по отношение на това дете без ограничение във времето, когато то е отвлечено в трета държава, включително когато установи обичайното си местопребиваване в тази трета държава.

Б. По член 12 от Регламент № 2201/2003

90. Ако Съдът не е съгласен с този анализ и счете, че прилагането на член 10 от Регламент № 2201/2003 е ограничено до правоотношенията, засягащи само държави членки, следва да се провери дали член 12 от този регламент позволява все пак да се предостави на съдилищата на държава членка компетентността да се произнесат по дело като разглежданото в главното производство.

91. В това отношение в член 12, параграф 3 от посочения регламент се предвижда, че съдилищата на държава членка са компетентни по отношение на родителската отговорност „в производството, което е различно от това по смисъла на параграф 1“ от този член, когато, от една страна, детето има тясна връзка с тази държава членка, по-специално поради това че единият от носителите на родителската отговорност има обичайното си местопребиваване в тази държава членка, или че детето е гражданин на тази държава членка, и от друга страна, компетентността на съдилищата е била изрично или по друг недвусмислен начин приета от всички страни в производството към момента на сезирането на съда и е във висш интерес на детето. В параграф 1 от посочения член се уточнява, че съдилищата на държавата членка, които са компетентни по силата на член 3 от същия регламент да се произнасят по молбите за развод, законна раздяла или унищожаване на брака, са компетентни по всички въпроси, които се отнасят до родителската отговорност, свързани с тази молба, когато са изпълнени предвидените в него условия [30].

92. Член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 налага да се докаже наличието на изрично или най-малкото недвусмислено съгласие относно посочената пророгация на компетентност между всички страни в производството, най-късно към датата на подаване на исковата молба или равностоен документ в избраната юрисдикция [31].

30 Решение от 12 ноември 2014 г., L (C-656/13, EU:C:2014:2364, т. 39).

31 Решение от 12 ноември 2014 г., L (C-656/13, EU:C:2014:2364, т. 56).

93. В случая запитващата юрисдикция указва, че обичайното местопребиваване на детето е в Индия. Тази юрисдикция обаче посочва също, че към датата, на която е сезирана, а именно 26 август 2020 г., майката в нито един момент не е приела изрично или по какъвто и да е друг недвусмислен начин, че британският съд е компетентен да разглежда въпроси, свързани с родителската отговорност по отношение на детето. Поради това считам, че член 12, параграф 3 от Регламент № 2201/2003 не е приложим по дело като разглежданото в главното производство.

94. От друга страна, в член 12, параграф 4 от този регламент се предвижда, че когато детето има обичайното си местопребиваване на територията на трета държава, която не е договаряща страна по Хагската конвенция от 1996 г., компетентността по силата на посочения член 12 се счита, че е в най-добър интерес за детето, особено ако се установи, че е невъзможно да се проведе производството в тази трета страна. При положение обаче, че всички страни не са приели изрично или по какъвто и да е друг недвусмислен начин компетентността на запитващата юрисдикция, ми се струва, че при всяко положение тази разпоредба е още по-малко приложима по дело като разглежданото в главното производство.

95. Ако Съдът приеме, че членове 10 и 12 от Регламент № 2201/2003 не са приложими по настоящото дело, считам, че с оглед на точки 41 и 42 от решение UD, той не би трябвало да отхвърли настоящото преюдициално запитване като недопустимо, а да се обяви за некомпетентен.

VI. Заключение

96. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалния въпрос, поставен от High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Висш съд (Англия и Уелс), отделение по семейни дела, Обединеното кралство) по следния начин:

„Член 10 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, трябва да се тълкува в смисъл, че съдилищата на държавата членка, в която е било обичайното местопребиваване на дете непосредствено преди неправомерното му прехвърляне или задържане, запазват компетентността си да се произнесат по родителската отговорност по отношение на това дете без ограничение във времето, когато то е отвлечено в трета държава, включително когато установи обичайното си местопребиваване във въпросната трета държава“.